

DE HAAGSE TIJDEN

Haagse verkeers-
veiligheid

Pag. 3

Cees van Hoore
over zijn jeugd-
jaren in Den Haag

Pag. 5

De Meester van
de Waterwolven

Pag. 6-7

Het lotgeval van
twee Haagse
telefooncellen

Pag. 11

De Haagse krant van alle tijden

Haagse feestzalen van vroeger

De grootste feestzaal in Den Haag midden vorige eeuw was vrijwel zeker de Haagse Dierentuin, ongeveer op de plek waar inmiddels het Provinciehuis en de Rijkswaterstaat gevestigd zijn. De wielervereniging de Spartaan gaf er altijd de jaarfeesten. Met cabaret van Schots en Scheef, het optreden van een bekende zanger en een bal na.

Amicitia in het Westeinde was alweer een stuk kleiner, maar toch net zo bekend in Den Haag. Ik was 46 jaar lang voorzitter van de accordeonvereniging Grandioso Con Anima en in de jaren zestig en zeventig gaven wij daar vrijwel elk jaar onze jaarlijkse 'feestavond', wat bestond uit het jaarconcert en een bal na. Eerst gaven we de jaarconcerten in Custodia in de Brandtstraat. In beide zalen was wel de voorwaarde dat iedereen jonger dan 18 jaar voor middernacht de zaal verliet, daar werd wel eens op gehandhaafd. We hadden zelfs optredens van bekende artiesten als onder-

deel van het avondprogramma. Zoals een optreden van Ria Valk, Conny Vink of Jacques Herb, die daar onder andere zijn beroemde *Manuela* zong. Succesavonden waren het zonder meer, tegen een uiterst schappelijke toegangsprijs. We zijn ermee gestopt toen de belangstelling voor dit soort avonden begon terug te lopen, het dansen na afloop niet zo populair meer was en de artiesten te prijzig werden. Als min of meer vast dansorkest hadden we overigens de Milksops onder leiding van de toen bekende Coen Altewischer. Later hadden we ook nog Remember en The Stars.

De grootste feestzaal in Den Haag was midden vorige eeuw in de Dierentuin aan de Benoordenhoutseweg. Foto uit 1968, Stokvis, Haags Gemeentearchief

Maar er was niet alleen Amicitia en het vergelijkbare Custodia in de Brandtstraat, er waren heel veel van die kleine feestzaaltjes in Den Haag. Voor bijvoorbeeld bruiloften en partijen. Ik herinner er een paar uit mijn oude woonomgeving (Zuiderparklaan), zoals zaal Kooijmans in de Ruysdaelstraat, bijna op de hoek van de Vaillantlaan. Of Crooymans aan het einde van de Steynlaan. In Kooijmans speelde mijn schoonvader van destijds als jonge accordeonist heel wat avondjes "om een centje extra te verdienen", zoals hij dat zo fijn-tjes kon benoemen. Het zwarte circuit was toen al uitgevonden, jaren daarvoor had hij nogal wat bij elkaar gesprokkeld op de straatfeesten direct na de bevrijding. Overigens mocht zijn dochter (mijn latere, eerste vrouw) op die feestavondjes, waarop hij steevast de 'stoelen-

Mijn schoonvader in zaal Krooymans

dans' organiseerde, meezingen. Dat waren dan liedjes zoals *Oh Johnny* uit het repertoire van Johnny Jordaan, in die tijd ook in Den Haag mateloos populair. Mijn schoonvader was wel zo slim om aan het einde van de avond zijn dochter bij te brengen te posteren en haar hand te laten ophouden. De fooi moest ze wel steevast afdragen aan pa, het eerlijk delen had hij nog niet uitgevonden.

Ook in zaal Crooymans heeft de familie (met name die van mijn moeders kant) ter gelegenheid van een trouwpartij of een huwelijksjubileum menig feestje gevierd. Dat werd dan altijd afgerond met een foto van het hele gezelschap, uiteraard met feestmutsen op. Helaas ben ik zo'n foto kwijtgeraakt. Later verdwenen dit soort feestzaaltjes. Mijn 25-jarig huwelijk vierden we in 1988 in een zaaltje (waarvan ik de naam vergeten ben) in de Donker Curtiusstraat achter de Thorbeckelaan. Het huwelijk van mijn oudste dochter en mijn schoonzoon in 1990 werd gevierd in Madestein en mijn zoon vierde het huwelijk met mijn schoondochter in SnowWorld. De catering werd toen al min of meer uitbesteed.

Vervolg op pagina 2

Westeinde 15 en 15A, Amicitia en Kriterion (bioscoop). Foto uit 1974, Dienst voor de Stadsontwikkeling, Haags Gemeentearchief

van der VLUCHT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlucht.nl
www.glashandel-vandervlucht.nl

De Haagse Tijden
wenst u een
gelukkig en gezond
2024

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING
J. Henning
www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar
Let op! Wij zijn verhuisd:
Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire! Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen? Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Eerste verkeerslichten

Met veel interesse en genoeg las ik de vertelling van Kees de Raadt over de eerste Nederlandse verkeerslichten in Den Haag. Het eerste type, een kast met onder elkaar drie aparte kleuren rood-geel-groen die beurtelings oplichtten, verscheen op 21 augustus 1928 hoek Laan van Meerdervoort-Waldeck Pyrmontkade; het tweede type, een rondekast waarin concentrisch binnen elkaar vier rode en vier groene cirkels van neonlichten beurtelings van rood naar groen versprongen, verscheen anno 1932 hoek Laan van Meerdervoort-Anna Pauwlonastraat. Over dit laatste type kent mijn familie de volgende anekdote. Als onze vader omstreeks 1950 in eigen auto het stoplicht LvM-A.Paulownastraat naderde, zei hij tegen zijn meerijsende zoon: "Jij mag zeggen of het verkeerslicht op rood staat". Hijzelf kon namelijk geen verschil zien tussen 'concentrisch grijs' en 'grijs' omdat hij rood-groen kleurenblind was. Dit is een aandoening die X-chromosoom recessief overerft en daardoor meer mannen (8%) dan vrouwen (0,5%) treft. Maar bij de Waldeck Pyrmontlaan

gekomen, zag hijzelf het verschil: stoppen als het bovenlicht aan was en doorrijden als het onderste licht aan was. Ik ben daarom benieuwd of deze kleurenblindheid een rol heeft gespeeld bij het bekeuren, cq. het afschaffen van dit type verkeerslicht.

Herman J.M. Cools

Reactie

Het cirkelvormige 'Heemaf' verkeerslicht was een Nederlandse uitvinding en heeft in Den Haag (en elders in Nederland) ruim twintig jaar naar behoren gefunctioneerd. Ze voldeden beter dan de gewone verkeerslichten want ze waren in het donker duidelijker zichtbaar/herkenbaar. Bij de invoering van deze lichten werd al rekening gehouden met kleurenblindheid door een filter te plaatsen voor het rode licht. Ik heb deze lichten nooit in werking gezien en ik kan niet uit eigen ervaring vertellen of het filter een verschil maakte. De afschaffing van dit type verkeerslicht heeft dus niets te maken met kleurenblindheid maar met de invoering van de Wegenverkeerswet 1950. Het rood, oranje, groen verkeerslicht werd in bijna alle gemeenten gebruikt en het ronde

verkeerslicht werd incidenteel in enkele gemeenten gebruikt. Ik denk daarom dat de invoering van het ronde licht te veel zou gaan kosten én het belangrijkste argument Nederland zou afwijken van de standaard die elders in Europa wordt gehanteerd.

Kees de Raadt

Klaasje van der Wal

Dank voor de mooie vertelling over Klaas door Rob Mindé in Haagse Geluiden. Ik prijs mij gelukkig hem nog uitvoerig gesproken te hebben in Amicitia, ergens rond 2017. Ik was daar met Jacques op zo'n memory avond over onze beat ervaringen. Ik herkende hem niet direct na zoveel jaren. Hij mij wel gelukkig, waarna wij bijna de hele avond gezellig gekeuvelde hebben. Deze mooie jongen uit de wilde jaren bleek voor mij een zachtgevoelig mens te zijn. De eerste repetities bij ons in de Paul Gabriëlstraat en daarna in Club 192 Scheveningen, de eerste plaatopname en de eerste concerten in Hypolitusshoef en Gorredijkje, ik heb het allemaal vol bewondering mogen beleven als secretaris/roady. Nogmaals dank voor dit mooie verhaal.

Frans Senf

Haagsâh dannet Hoppie...

Met de schep losjes op me rug gaat ik weeâh op pad en laat een diepe zuch 't zal moeilijk woâhde, weitsje want ik gaat de grave store auk al isset elke dag "een beitsje"

't graf...van elke wèk van De Haag, noem 't gezèk maah ik graaf 't gevoel weeâh op en legget op de waag messchien wogt ik âhd maah dat hooâh ik graag, grave nâh, grave, tot ik me weeâh in de hellige kleure ken lave tot de reigebaug elke Hageneis beschènt groen en geil èndelaus aanwezig zèn en ûitet Binnehof toch een pauletieke dogs bleik auit onstpronge ûit de Haagse Beik tot schaduwe oppet strèkèzâh zal ik grave, ik bennie wèzâh dan dat mèn Haags gevoel laat zèn auk al mottik daahvooâh dooâh de Atlanticwal ik graaf me d'r in, en ik vinnet fèn om dan vooâh eins en altèd te kenne zegge Hageneis zèn issen gevoel en dat is nie ûit te legge

Dus daarom ben ik gaan grave innet graf van lettâhs en wooâhde, ja ik hooâh bè de wooâhd-gestooâhde maah ik zâlet auk vooâh jullie weeâh vinde en nei, ik hoeft me nie te binden dat hattik al gedaan toen ik hieâh wegt gebore maah ik willet deile, dat "Hageneis zèn" gevoel ja...heil 't land bespeile om, auk al isset maah heil effe iedâhein een Hageneis te late zèn...dat is mèn doel en lul nâh niet van: "Nei, lamaar" want dan beije met mèn nog lang nie klaah neim een stuk vlaai offen Brabause nach slaap innen hunebed, ik heb die krùidkoek toch teruggebrach neim een straupwafel offen stukkje kaas neim hagelslag, of appelmoes met kip slurrep...wat ken mèn 't rotte, een slusj-puppie metten hazelip neim leivâhwogs, een rolmops of wat mèn begaat een droppie maah gelauf mèn assie mè me gang la gaan is heil Neidâhland auit Haagsâh dannet Hoppie.

Vervolg voorpagina

Haagse feestzalen van vroeger

Tijden veranderen: feestjes (ook de laatste twee) werden grotendeels door de betrokken feestvarkens zelf georganiseerd,

Gebouw Custodia in de Brandtstraat 89. Foto uit 1976, Robert Scheers, Haags Gemeentearchief

maar vandaag de dag komt er al gauw een 'weddingplanner' op het tapijt. Dat zelf organiseren bestond minimaal uit het inhuren van muziek, een band of een enkele solist. Later kwamen de dj's, maar dat was ver na de jaren zestig en zeventig. En vanzelfsprekend vormde de beroemde stoelendans een min of meer vast onderdeel van het feest. Of de dans met de krant, die je

opgevouwen onder je arm hield en zo snel mogelijk op de grond spreidde als de muzikale leiding het fluitsignaal gaf. Wie als laatste paar op de krant plaatsnam, was de klos en mocht weer gaan zitten.

Wie er nog leuke herinneringen heeft aan feestzaaltjes van weleer en namen weet van zaaltjes, die niet meer bestaan: laat het mij weten, wellicht zit er een vervolg aan dit verhaal.

Ton van Rijswijk
avanrijswijk@kpnmail.nl

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom Marcello & Els
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Haagse verkeersveiligheid

Tijdens de Tweede Wereldoorlog liep het aantal personenauto's in Nederland terug tot 11.000 stuks. Toen de beperkingen van de oorlog voorbij waren, steeg dit aantal snel. Al in 1949 was de 100.000 stuks weer bereikt en dit groeide hard door tot in 1965 de mijlpaal van één miljoen auto's in Nederland werd behaald.

De explosieve groei van auto-bezitters in Nederland had behalve de luxe ook een keerzijde. Doordat tegelijk met de groei van het aantal auto's ook het aantal verkeersongelukken toenam, werd verkeersveiligheid steeds belangrijker. Ook de gemeente Den Haag was zich hiervan bewust en startte met het geven van verkeerslessen aan de leerlingen van Haagse lagere scholen. Het museum voor het Onderwijs aan de Hemsterhuisstraat is jarenlang de plaats geweest waar de jeugd naartoe ging voor deze lessen. In 1952 werd als toevoeging op de verkeersles een jeugd-verkeersfilm opgenomen in Den Haag. Deze 'stomme' film liet in verschillende verkeerssituaties zien hoe het wel moest, maar ook hoe het niet moet. De première van de film in het museum was onder toezicht van de hoofdcommissaris van de Haagse politie, de heer Gualthérie van Weezel, de wethouders van Zwijsdregt en van Luttervelt, politiefunctionarissen van andere steden en hoofden van verschillende scholen.

In 1952 legden al 2800 Haagse kinderen hun verkeersexamen af. De lessen voorafgaand aan dit examen bestonden uit het gebruik van maquettes die op aanvraag verkrijgbaar waren voor gebruik op school. De lessen werden gegeven door onderwijzers en politie. Ook werden de kinderen een keer van school gehaald en twee-aan-twee fietsten of wandelden zij een route onder begeleiding van de geluidsjeep van de politie. Daarna volgde het jaarlijkse examen. Wie hiervoor slaagde, kreeg een

Hengelolaan, Verkeerstuin. Foto uit 1975, Stokvis, Haags Gemeentearchief

Hengelolaan, Verkeerstuin. Foto uit 1975, Stokvis, Haags Gemeentearchief

diploma en een speldje van de Vereniging voor Veilig Verkeer, uitgereikt door niemand minder dan de hoofdcommissaris zelf. Het vervelende was echter dat de leerstof vooral theoretisch was en de praktijk daardoor vaak erg lastig bleek. Daarom werd na de film gepleit voor een verkeerstuin in Den Haag, naar Amerikaans voorbeeld. Daarbij werd direct van de gelegenheid gebruikgemaakt richting de wethouders te hintten naar het stuk grond achter het Museum voor het Onderwijs, waar een aantal onbewoonbaar verklaarde huizen recent waren afgebroken. De hint werd door hen opgepakt en op 25 mei 1954 opende zogenaamd de eerste verkeerstuin van West-Europa achter het Museum voor het Onderwijs. Zogenaamd, omdat het niet helemaal klopt dat dit de eerste verkeertuin in Nederland was.

Al in 1948 bouwde een Friese garagehouder in Donkerbroek een verkeerstuin achter zijn huis. Hier konden de schoolkinderen uit Ooststellingwerf gebruik van maken. Wel was de verkeerstuin in Den Haag de eerste professioneel opgezette verkeerstuin. De verkeerstuin werd gezien als dé oplossing voor het aanleren van praktische vaardigheid in het verkeer en is echt vanuit de gezamenlijkheid opgezet. Gemeentewerken legde de paden aan, bloemperken en gras werd door de afdeling school- en kindertuinen aangelegd en de politie zorgde voor de bebakening en verkeersborden. Omdat er vanzelfsprekend geen verkeersborden op ware grote gebruikt konden worden, werden door de leerlingen van de Ambachtsschool speciaal kleinere borden voor de verkeertuin gemaakt. Ieder

bord was verplaatsbaar, zodat telkens nieuwe verkeerssituaties gemaakt konden worden. De opening werd verricht door de vrouw van hoofdcommissaris Gualthérie van Weezel.

In 1954 werd nog beperkt gebruikgemaakt van de verkeerstuin, maar in 1955 zou het vak 'Practisch Verkeersonderwijs' standaard aan het lespakket toegevoegd worden. In de eerste jaren na ingebruikname bleek de verkeertuin echter één groot probleem te kennen. Hele klassen kwamen op de fiets door de stad naar de verkeerstuin om daar te fietsen. Dit, terwijl de verkeerstuin juist bedoeld was om in alle rust en veiligheid te kunnen oefenen. Daarom leverde de politie in 1957 vijftien fietsen aan de verkeerstuin. Hierdoor konden de leerlingen in het vervolg met de bus naar de verkeerstuin komen. Vanaf die tijd schoten verkeers- tuinen in Nederland haast als paddenstoelen uit de grond. Ook

Hemsterhuisstraat, Museum voor het Onderwijs. Foto door Robert Scheers, Haags Gemeentearchief

in Den Haag ontstonden nog meer initiatieven. Zo werd in 1961 een start gemaakt met de mobiele verkeersschool. De vaste verkeerstuin aan de Hemsterhuisstraat lag voor sommige scholen namelijk op behoorlijke afstand en was daardoor lastig bereikbaar. Een mobiele verkeerstuin bestond uit een vrachtwagen met daarin fietsen, trapauto's en alle benodigde verkeersmaterialen. De eerste

Burgemeester mr. H.A.M.T. Kolfschoten, samen met de hoofdcommissaris van politie J.H.A.K. Guathérie van Weezel. Foto: Haags Gemeentearchief

mobiele verkeerstuin was op het oude terrein van de Alexander-kazerne. Een ander voordeel van de mobiele verkeerstuin was dat deze in de wintermaanden en bij slecht weer ook in een hal of ander overdekte ruimte gebruikt kon worden.

De echte vlucht in aantallen verkeerstuinen ontstond toen oliemaatschappijen de aanleg gingen sponsoren. Dit ging natuurlijk gepaard met de aanleg van een miniatuur tankstation van de desbetreffende maatschappij als reclame in de verkeerstuin. In 1962 ontstonden plannen voor de aanleg van een nieuwe verkeerstuin aan de Hengelolaan. Betonmaatschappij NBM wilde graag ter viering van hun 60-jarig bestaan hier een grote bijdrage aan leveren. De reden dat zij dit juist in Den Haag wilden doen, was omdat de gemeente Den Haag hun oudste opdrachtgever was. De betonmaatschappij schakelde de inmiddels gepensioneerde ingenieur E.W.A. Staring in voor het ontwerp. Ook legden zij uiteraard de wegen aan. Een exploitant van benzinstations bood twaalf trapauto's, de

Op 13 april 1965 werd naar eigen zeggen de grootste verkeerstuin van Nederland door de Wethouder van Openbare Werken en Verkeersaangelegenheden geopend. Hij werd bij de opening bijgestaan door een Engelse Bobby (Beardow Carylton) en een Franse Gendarme (Armand Feith). De verkeerstuin aan de Hengelolaan had maar liefst een oppervlakte van 6400 m². Vanuit de Haagse politie werden twaalf instructrices aangesteld voor de verkeerstuin. Hun taak was de jeugd te leren omgaan met het verkeer en de verkeersregels. Middels de verkeerstoren hadden zij een goed overzicht over de hele tuin en konden alles scherp in de gaten houden. Veel Haagse kinderen zijn op deze plekken vertrouwd geraakt met het verkeer. Al in 1965, het jaar dat de verkeerstuin aan de Hengelolaan opende, trok de Nederlandse Vereniging ter Bescherming Voetgangers het nut van verkeerstuinen in twijfel. Zij vroegen daarom een wetenschappelijk onderzoek aan om te bepalen of het geld wat in verkeerstuinen werd gestoken niet beter op een andere manier met meer rendement zou kunnen worden besteed. Sindsdien is het met de verkeerstuinen hard bergafwaarts gegaan en zijn er in Nederland nog maar enkele verkeerstuinen over. Deze worden overigens geen van allen nog voor verkeerslessen gebruikt. Toch blijft de verkeerstuin voor velen een memorabele plek, waar veel geleerd is, maar waar je jezelf toch vooral even mocht wanen in de grote wereld van het verkeer.

Meine Ludema
meineludema@hotmail.com

Bronnen:

www.rijwiel.net
delpher.nl

Het Haags geheugen, de 75 dingen die geen Hagenaar mag vergeten, Ineke Mahieu en Ad van Gaalen

Dansen op jazzmuziek

Een verleden zomer. Mijn slapie en ik waren net afgezwaaid uit de Marine en dringend toe aan een verzetje. Denk maar aan zeelieden die gaan stappen aan wal. Nee, geen kroeg dit keer. Wij wilden ergens gaan dansen, liefst op jazzmuziek, om eens heerlijk uit ons dak te kunnen gaan. Ongedisciplineerd. Wij togen daartoe naar Scheveningen en ontdekten daar een kelder als dancing. Met ene Pia Beck achter de piano. Buiten hoorden wij de fans al yellen en stampen. *Doctor Jazz*, wie raakt daar nu niet van in de stemming. We voelden ons er meteen thuis. “Voor mij een Pepsi. En jij? Een bruin biertje?” Als goeie maten deelden wij een zwaar shaggie. Als tevreden rokers pafden we er zorgeloos op los. Sigaretten en bier, de harddrugs van die jaren.

Now is the time. Een overslaand gilletje, en ook wij nemen elkaar de maat op de dansvloer, leveren ons uit aan de acrobatiek van de jive, verloren elkaar

in de mist van de rook niet uit het oog. *Only eyes for you* en *In the mood*, het hield niet op, wij dansten door tot in de kleine uurtjes. Met ten slotte als toegift

een ballad: *Summertime*. Geld voor een taxi hadden wij niet, dus gingen we lopen. Samen met de twee meiden die bij ons waren aangeschoven, en die een en al oor hadden voor onze sterke verhalen. En toen bleken we ook nog uit dezelfde buurt te komen. Zeelucht. Maan. Even frisse lucht happen en bijkomen op de boulevard; immers wij hebben een urenlange nachtelijke tippel voor de boeg. Hoe het ons verging tijdens die wandeling door een slapende stad. Wat vertrouwden wij elkaar toe in die eindeloze nacht? Bij een slee van een auto, zo’n bronstige Amerikaan, in de buurt van de Van Boetzelaerlaan? Bij *Love me tender*, de film van het jaar?

Pia Beck, jazz-zangeres en -pianiste. Foto uit 1975, Robert Scheers, Haags Gemeentearchief

Scheveningen, Kurhaus in 1963. Foto: Olav ten Broek, Wikimedia commons

Gepaard gaand met uitroepen als blits en waanzinnig, die waren toentertijd cool. En wie van ons neuriede toch tot vervelens toe *What a little moonlight can do to you?* Het anonieme pleintje waar we wegdoken op een bank, staat mij nog altijd glashelder voor de geest. Jong en vrijmoedig als we waren, en toch, zover ik weet, hebben we daar in het donker niet eens met elkaar gezoend. Maar het moet haast wel op het Goudenregenplein zijn geweest. Het was vrijwel doodstil op straat. Ook wij zijn langzamerhand uitgepraat. Er schemert een plantsoen. Stadsgroen. En ja, daar klinkt ie weer, die beruchte regel van Jacques Bloem, de stadsnatuur

afdoend als ‘een heuvel met wat villaatjes ertegen.’ Dus toen al, een hele poos geleden. De dichtster woonde in die tijd nog op Kijkduin. Van nu af serieus op huis aan, soms weifelend bij een kruising, om nieuwe ommetjes te vermijden. En stonden wij daar opeens in de Vlierboomstraat gevierlijk te bibberen in de ochtendkou, als rotstreek en bijsmaak van de dageraad. Maar vooruit, die spaarzame ster boven de stad is nagenoeg verbleekt. Ook start er hier en daar een auto. En wij? Uit het niets klinkt *Flying home*. Dus zetten we de pas er nog eens in.

Theo van der Wacht
twacht@casema.nl

Seniorenhulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

Schilder-en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in
VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

De mooiste busreizen
Gewoon perfect geregeld.

De Friese Elfstedentocht 5-daagse busreis	reiscode: ebear01	vanaf p.p. € 699
Alpirsbach in het Zwarte Woud 8-daagse busreis	reiscode: ebalp01	vanaf p.p. € 859
Vorstendom Andorra 10-daagse busreis	reiscode: ebsod03	vanaf p.p. € 899
Schotse Hooglanden 10-daagse busreis	reiscode: eegb304	vanaf p.p. € 999
Nostalgisches Tirol 10-daagse busreis	reiscode: ebehr02	vanaf p.p. € 1259
Klassiek Italië 12-daagse busreis	reiscode: eei301	vanaf p.p. € 1269

Alle vanafprijzen zijn inclusief reserveringskosten, Calamiteitenfonds en SGR-bijdrage

www.dejongintra.nl/busreizen
Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

de Jong Intra vakanties

Cees van Hoore over zijn jeugdjaren in Den Haag

“De ene keer is vader de grootste schrik die ik ken, de andere keer streelt hij me over mijn haren en noemt hij me zijn lieve zoon. [...] het ergste is nog, dat ik vader niet kan haten. Dan zou het heel wat makkelijker zijn. Als ik nou maar altijd heel aardig voor hem ben, dan win ik hem misschien wel voor me.” Schrijver en journalist Cees van Hoore schreef de roman *De smekeling*. Een belangrijk thema in het boek is de relatie tussen vader en zoon, vol rauwheid en miskenning, maar tegelijk doortrokken van sympathie.

Voor de zoon is dit dubbele gevoel een worsteling. Tegelijk maakt deze ambivalentie hem nieuwsgierig naar wat zijn vader voor man was en wat hij in het verleden heeft meegeemaakt. Het boek beschrijft de speurtocht die de zoon naar dit verleden onderneemt. Er komen verrassende sporen van het verleden van zijn vader aan het licht. Hoewel veel in *De smekeling* autobiografisch is, noemt de schrijver het boek ‘in wezen fictie’. In de roman is de vader hard voor zijn zoon, in werkelijkheid was Van Hoore vader niet zo slecht.

Interessant werk

“Wat wel historisch klopt in *De smekeling*”, zegt Van Hoore, “is dat de Duitsers mijn vader in de oorlog op zijn achttiende als dwangarbeider te werk stelden op een vliegveld bij Wenen, vier jaar lang. Hij kon kiezen: dom werk of werk waar hij wat van leerde. Hij koos het laatste. Hij volgde er zelfs een opleiding. Interessant werk is altijd belangrijk voor hem geweest. Het gaf hem een gevoel van eigenwaarde. De baantjes die hij na de oorlog in Nederland had, gaven hem nooit bevrediging. Dat leidde tot botsingen met zijn bazen.”

Cees' vader werd in zijn jeugd door zijn veel oudere broers gekleineerd. “Daarom wilde hij weg. Werken in het buitenland

was een buitenkans. Hij voelde dat niet als dwangarbeid. Hij had het fantastisch in Wenen. Het was oorlog, maar het dagelijks leven ging er gewoon door. Wel moest hij af en toe schuilen voor geallieerde bombardementen. Later vertelde hij mij hoe goed hij het op dat vliegveld had.”

Geloof en ziekte

Zijn moeder heeft Van Hoore wel waarheidsgetrouw beschreven. “Ze had zeven jaar in het, naar later bleek, beruchte R.K.-meisjesinternaat De Goede Herder in Zoeterwoude gezeten.” Haar geloof was later bepalend voor haar toen bleek dat ze borstkanker had. “Ik zie nog voor me hoe ze de dag voor een borstamputatie in de huiskamer zat. Heel rustig. Wel zat ze nauwelijks merkbaar in de stoel leuning te knipen. De volgende dag mochten we na de operatie naar haar toe. Ze zat haar haar te kammen, alsof er niets aan de

Cees lagere school

hand was. Ik lijk op haar. Ik ben zelf ook ziek geweest. De dokter zei dat ik nog maar vier maanden zou leven als de behandeling niet aansloeg. Gelukkig sloeg de behandeling wel aan. Ik was niet bang. Moed houden. Niet denken dat het slecht zal aflopen. Die houding heb ik van mijn moeder.”

Van Speijkstraat Den Haag

De smekeling geeft een levendig beeld van de Van Speijkstraat in Den Haag, waar Van Hoore in de jaren zestig opgroeide. Het was een nette straat, maar wel met grote tegenstellingen. “Aan de ene kant woonden redelijk gesitueerde mensen, aan de andere nette arbeiders.”

Niet zonder humor vertelt de schrijver over de kleurrijke buurtbewoners en familieleden, zoals zijn vriend, kruidenierszoon Ruud Leurs en de bekende operazangeres Marijke van der Lugt. “De familie Veres viel op. Violist Lajos Veres was zigeunermuzikant. Hij speelde in een Hongaars restaurant op de Nobelstraat. Hij liep daar rond en kwam bij de tafels

Vader van Cees bij Oom Henk op de motor in de Van Speijkstraat

spelen. Zijn dochter Mariska zou later nog veel beroemder worden, als zangeres van de popgroep Shocking Blue.”

Jaren zestig

De jaren zestig waren de tijd van de revolutie van de jeugd. Die heeft een groot stempel op Cees' leven gedrukt. Nu hij erop terugkijkt, is hij niet op alle punten positief over wat er toen gebeurde, ook al heeft hij er zelf aan meegedaan. “De revolutie heeft ook tot vergroving geleid. Daarvoor had je een verfijning die verloren is gegaan. Vergelijk *Only You* van The Platters met *I can't get no satisfaction* van de Rolling Stones. Bob Scholten en Wim Sonneveld zongen verzorgd en fatsoenlijk. Met de revolutie van de jaren zestig ging dat verloren. Johnny Hoes bijvoorbeeld kwam met gore liedjes. Maar ik deed eraan mee. Ik heb nummers voor hem geschreven: *Ik heb les van een buikdanseres* en *Ik voel me rijk rijk rijk als een oliesjeik*. Ook *Tanken tanken tanken even nergens meer aan denken*.” Een ander niet erg positief verschijnsel in de jeugdcultuur waren de gangs. “In Den Haag stonden de ‘Bullen’ tegenover de ‘Artistiekelingen’. Ik hoorde bij de laatste. We hadden ambities als dichters, fotografen en schilders.”

Cees jaren zestig

Schrijversambities

In Van Hoore ontwaakte het verlangen om te schrijven. Zijn vader kreeg een blaadje van zijn werk thuisgestuurd. Daarin las Cees een gedicht over een stervende man. “Ik weet nog de beschrijving van zijn hand die als een achteruitlopende krab over de deken bewoog. Dat beeld sprak me zo aan dat ik zelf gedichten begon te schrijven.” Het schrijven van gedichten verhoogde zijn gevoel van eigenwaarde. “Ik had een uitzendbaantje bij BMW in de Parkstraat. Door het schrijven had ik het gevoel dat ik toch wel iets voorstelde.” Het lijkt op het houvast dat zijn vader nodig had aan interessant werk.

Maarten Baanders
baanders@live.nl

De Meester van de Waterw

Als er één nacht is die in mijn geheugen gegrift staat, is het wel de nacht van zaterdag 31 januari 1953 op zondag 1 februari van dat jaar. Ik werd midden in de nacht wakker omdat het stormde en niet zo'n klein beetje ook. Je hoorde allerlei geluiden buiten van omvallende asbakken en plantenpotten. De volgende dag werd duidelijk dat het om een combinatie van een noordwesterstorm en springtij ging. Samen met een vriend ben ik naar de haven van Scheveningen gegaan en hier bleek dat die storm ook daar aardig huisgehouden had, evenals bij de boulevard en het verversingskanaal.

's Avonds werd duidelijk dat een groot deel van Zuid-Holland en Zeeland onder water stond. Ik was op dat moment leerling van de Johan de Witt HBS op de Nieuwe Duinweg en toen ik daar de volgende morgen aankwam, besloot ik om samen met een andere vriend te gaan kijken of we ergens konden gaan helpen. We gingen eerst naar huis om andere kleren aan te trekken en vervolgens naar het Rijswijkseplein. Een militair die daar langskwam, vroeg wat we gingen doen. We vertelden het hem en hij zei: "Wacht maar even". Hij hield een auto aan die langskwam en het bleek dat de bestuurder naar 's Gravendeel ging. We konden meerijden. Daar aangekomen meldde we ons bij een schoolje en om een lang verhaal kort te maken: we hebben daar een kleine week zandzakken gevuld en samen met anderen met een boot mensen van daken gehaald. Later kwamen er militairen die dit overnamen en zijn we weer naar huis gegaan. En dan te bedenken dat de vader van mijn eerste echte vriendinnetje daar ook in de buurt was.

Het heeft maar een haartje gescheeld of ook Den Haag had

Johan aan het werk bij Rijkswaterstaat

voor een groot deel onder water gestaan. Bij Ouderkerk aan den IJssel was door de sterke stroom van het water een geul ontstaan die hoe dan ook gedicht moest worden. Zo niet, dan zou een groot deel van Zuid-Holland en Utrecht onder water komen te staan. Een ingenieur van Rijkswaterstaat, Johan van Veen, had hier vlakbij al een tweetal met zand gevulde schepen klaarliggen. Hij is er dan ook onmiddellijk naartoe gegaan en heeft ervoor gezorgd dat die geul

gedicht werd door de twee schepen in die geul te laten zinken. Hij kreeg na enige tijd terecht de eretitel van 'Meester van de Zee' en dit artikel gaat dan ook over hem.

"Johan van Veen had hier vlakbij al een tweetal met zand gevulde schepen klaarliggen."

Johan van Veen is op 21 december 1893 in Uithuizermeeden in de provincie Groningen geboren. Zijn vader, Derk Pieter, was eigenaar van een tweetal boerderijen en zijn moeder heette Anje Elema. Ze zijn in 1880 getrouwd en kregen zeven kinderen, vier meisjes en drie jongens. Na de HBS besloot Johan in 1913 naar de Technische Hoogeschool in Delft te gaan. Hij was de jongste van de drie jongens en de boerderijen zouden in het bezit komen van zijn twee oudere broers. Hij ging civiele techniek, ook wel wegen en waterbouw genoemd, studeren. Na zijn afstuderen in 1919 - hij is cum laude afgestudeerd want dat kon toen nog - ging hij bij het Rivierenbureau van de Provinciale Waterstaat werken. Hier hield hij zich bezig met het verbeteren van de afwatering

Stalpertstraat, waar het gezin van Johan en Henny zowel in 1933 als na de oorlog hebben gewoond, op nr 33 en later op nr 35. Foto uit 1938, Gompers, Haags Gemeentearchief

en de wegenstructuur. Van 1926 tot 1928 heeft hij in Suriname bij de Surinaamse Bauxiet Maatschappij gewerkt.

Johan is op 5 mei 1927 in Paramaribo getrouwd met Henderika Aalfs. Henny, zoals ze genoemd werd, is in 1904 in de plaats Lawang in Nederlands-

dienst van de Zeearmen, Benedenrivieren en Kusten werken. Aanvankelijk in Dordrecht en vanaf 1933 in Den Haag. Het gezin van Johan en Henny heeft in onze stad op diverse adressen gewoond. In een bovenhuis in de Stalpertstraat op nummer 33, op de Ruyschrocklaan, tijdens een deel van de Tweede Wereldoorlog op de Thorbeckelaan en na die oorlog weer in de Stalpertstraat, nu op nummer 35. In 1936 promoveerde hij op het onderwerp *Stromingen en bodemkunde in Het Kanaal* en in 1948 verscheen zijn boek *Dredge Drain Reclaim*. Overigens heeft hij zich niet tot de Deltawerken alleen beperkt. Hij is ook de bedenker van de Europoort, de Eemshaven en de Maasvlakte 2. Aan het eind van zijn leven woonde hij met een Deense vriendin, Ebba Köbke Hansen,

De overstroming bij 's Gravendeel

Plaquette in Uithuizermeeden

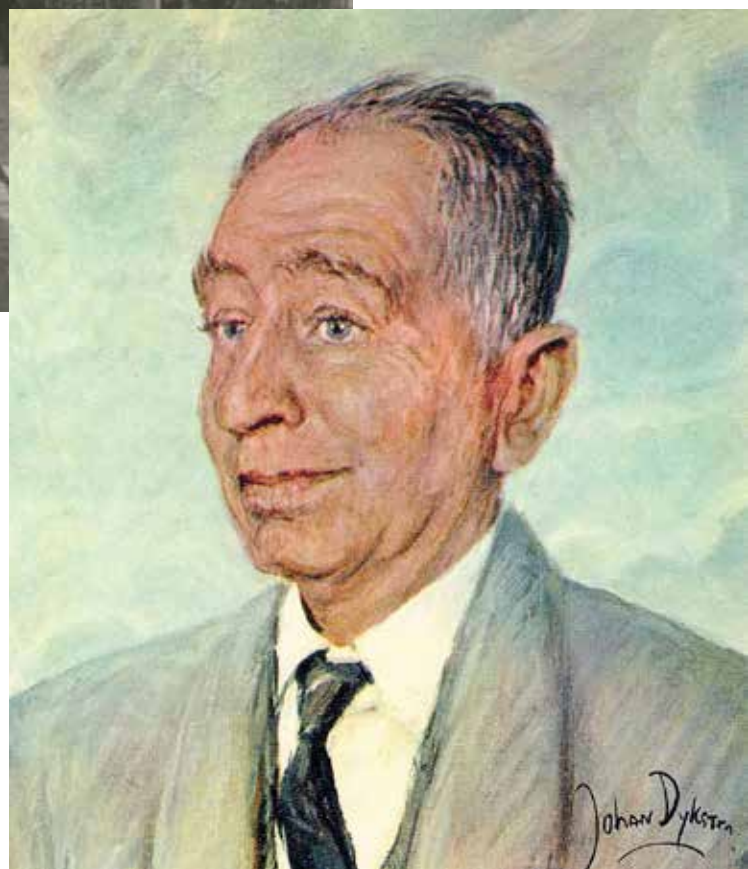
olven

Biografie over Johan van Veen

De onthulling van het standbeeld door zijn jongste dochter

Een portret van Johan gemaakt door zijn zwager Johan Dijkstra

op de Laan van Nieuw Oost-Indië en later in Voorburg, waar hij op 9 december 1959 overleden is.

Willem van der Ham heeft een biografie over Jan geschreven onder de titel *Meester van de Zee*. Hierin komt hij naar voren als een geniale waterstaatingenieur, maar ook als een lastige man. De uitdrukking 'Een profeet wordt in zijn eigen land niet geëerd' is zeker op hem van toepassing. Op initiatief van de Stichting Blauwe Lijn en zijn jongste dochter is hier onlangs verandering in gekomen. Op 28 september 2020 is in Capelle aan den IJssel een standbeeld van hem onthuld.

Vanaf de jaren dertig waarschuwde Johan steeds weer opnieuw dat de dijken in het zuidwesten van Nederland te laag waren. Rond 1940 stelde hij al voor om enkele Zuid-Hol-

landse eilanden door dammen met elkaar te verbinden. Bij stormvloed zou immers een ramp plaatsvinden. De door hem ontwikkelde plannen verdwenen echter in een bureaula en daar bleef het bij. Willem van

der Ham schreef hierover: "Zijn genialiteit stond buiten kijf, maar hij was verder irritant, dwars, knorrig en onbenaderbaar. En ongeduldig. Hij dacht veel sneller dan anderen, hij wilde veel sneller werken dan het taaie ambtelijk apparaat en was overtuigd van zijn eigen gelijk". Ik denk dat deze omschrijving op veel geniale mensen van toepassing is, sterker nog, misschien is dit wel een voorwaarde. Tijdens de watersnoodramp van 1953 kreeg hij op wel heel wrange wijze gelijk. Er werd een Deltacommissie in het leven geroepen met Johan als secretaris. Men besloot de

enorme technische ingreep die hij al decennialang bepleitte te gaan uitvoeren: de kust moest gesloten worden door middel van een drietal dammen. Toch heeft dit er in ons land niet toe geleid dat hij beroemd werd, dat hij in één adem genoemd werd met mannen als J.A. Leeghwater en C. Lely. In Amerika werd hij in de jaren vijftig al geroemd als 'Master of the floods'.

Ik heb de vader van Marian van Veen zo rond 1955 enkele jaren gekend. Of hij mij zag zitten als het vriendje van zijn jongste dochter weet ik niet. Waarschijnlijk ben ik door hem

gewogen en te licht bevonden. Hij sprak nooit over zijn werk. Ik was eerlijk gezegd een beetje bang van hem. Zoals hij je aankeek en toesprak! Ik herinner me dat er een grote kast in de kamer stond waarin bodemvondsten lagen die tijdens het afgraven van een kunstmatig opgeworpen heuvel, een wierde, die bij het land van zijn vader behoorde tevoorschijn waren gekomen, zoals gebroken aardewerk, kannen, munten, kettingen een schachtje en een bewerkte kam. Hij liet me die vol trots zien en ik zag dat er in een andere la medailles en andere onderscheidingen lagen, maar daar was hij kennelijk minder trots op. Zo was hij officier in de Orde van Oranje-Nassau en had hij een koninklijke onderscheiding uit Noorwegen gekregen.

Op dit moment vertaal ik samen met Marian het in het Engels uitgegeven boek *Dredge Drain Reclaim* in het Nederlands. Boeiende verhalen zoals die van de vrije Friezen die de waterwolven moesten zien te temmen en dat is ze uiteindelijk nog gelukt ook. Met de waterwolf wordt in dit geval van oudsher de zee bedoeld die stukken land opvreet.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Ruychrocklaan, waar het gezin ook heeft gewoond. Foto uit 1939, H.A.W. Douwes, Haags Gemeentearchief

Help Haags Ontmoeten

De plek voor ouderen én hun mantelzorgers.

**Een goed voornemen?
Wij zoeken vrijwilligers.**

Wilt u Haags Ontmoeten helpen? Ouderen uit uw buurt zijn blij met uw helpende hand! Verschillende vormen van hulp en ondersteuning zijn mogelijk. Kom bij ons langs of neem een kijkje op haagsontmoeten.nl/helpen.

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk

Kom langs
en maak
kennis

Advertorial

Kleine gebaren maken een groot verschil

Ruud (74) werkt als vrijwilliger bij Haags Ontmoeten in Leidschenveen. Hij is sinds kort alleen en gaat elke week als vrijwilliger naar Haags Ontmoeten om bezig te blijven. Hij zit er echt op zijn plek: "Het positieve effect van het samenkomen is enorm. In het begin zijn mensen nog terughoudend, maar na elkaar een paar keer te hebben ontmoet, zie je hoe ze zich verbinden met de groep. Dat is zo belangrijk voor ouderen, en dus ook voor mijzelf."

Op zijn oude dag besloot Ruud dat hij graag bezig wilde blijven en dat het voor hem belangrijk is om anderen plezier te geven. Daarom besloot hij vrijwilliger te worden. Hij helpt met boodschappen doen en verzorgt 's middags een hapje en drankje voor de bezoekers. Er worden spelletjes gespeeld, zoals klaverjassen. De activiteiten verschillen per

persoon. Het gaat er vooral om dat mensen graag samenkomen. "De bezoekers vinden het hartstikke gezellig", vertelt hij trots, "het is liefdevol werk dat voldoening geeft. Ik doe het graag."

Een belangrijk aspect van Haags Ontmoeten is volgens Ruud dat het mensen in beweging brengt. Hij vertelt over een vrouw die

in het begin slecht at. Door een praatje met haar te maken en het belang van voeding te benadrukken, begon deze dame spruitjes te eten. "Ze vond het zelfs lekker. Dat is toch prachtig, om zo'n verschil te kunnen maken!"

Ruud benadrukt ook het belang van kleine gebaren om mensen zich welkom te laten voelen. Hij vertelt over een vrouw die slecht ter been is die regelmatig langskomt. Hij legt altijd een loopplank neer zodat ze gemakkelijk binnen kan komen en helpt haar met het uittrekken van haar jas. "Het zijn juist de kleine dingen die ervoor zorgen dat iemand zich welkom voelt," legt hij uit.

Buiten de Haags Ontmoeten dagen heeft Ruud ook goed contact met een aantal bezoekers. "Het is fijn om elkaar te kunnen helpen als het nodig is. Voor elkaar zorgen is erg belangrijk in deze tijd en niet altijd vanzelfsprekend."

Voor mensen die twijfelen om vrijwilliger te worden, heeft Ruud een tip: "Gewoon doen! Wees vooral niet terughoudend op latere leeftijd. Doen wat je zelf wilt, is zo belangrijk."

Zoekt u een goed voornemen? Wij zoeken vrijwilligers bij

Haags Ontmoeten. Ouderen uit uw buurt zijn blij met uw helpende hand! Verschillende vormen van hulp en ondersteuning zijn mogelijk. Kom bij ons langs of neem een kijkje op haagsontmoeten.nl/helpen.

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk

VAN DER GEEST
VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

Leeflang Oude dingen
Sinds 1995

Bezemschoon huis ontruimen
antiek - inkoop - taxaties

Vreeswijkstraat 1
Tel. 06 - 24 63 57 31

SINCE 1985®

Marcello's

**ART FACTORY
FIRST FLOOR**

PORTRET | ROCK ART | SCHILDER- EN TEKENLESSEN
ROCK HISTORY TOUR
www.marcellos.nl | www.rockhistorytour.nl
OPEN OP AFSpraak

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Reliant Regal

Als Haagse tiener bezocht ik jaarlijks in de schoolvakanties mijn familie in Engeland en zag daar de meest bijzondere auto's die ik nog nooit in het Haagse had gezien. Een daarvan was de Reliant Regal. Een nu iconisch model dat in de Supervan uitvoering in ons land bekend werd door de legendarische komische BBC tv-serie *Only Fools and Horses*, als bedrijfsauto van de Trotter broers Delboy en Rodney.

Het bijzondere van deze Reliant was dat hij slechts drie wielen had. Twee achter en één voor en daarmee kon je volstaan met een motorrijbewijs. Ook bijzonder aan deze Regal was dat hij een glass fibre body had, dus roesten was niet aan de orde. Een ideaal alternatief dus voor motorrijders om met hun gezin droog te kunnen reizen. Voordeel was ook dat je destijds daar slechts acht pond motorwegenbelasting per jaar hoefde te betalen in plaats van zeventien pond voor een

personenauto. Wat design betreft was het geen beauty, maar hij deed een beetje denken aan de super populaire Ford Anglia, met name door de schuin naar binnen staande achterraut. Hij was te koop in een Standaard of Super uitvoering wat herkenbaar was voor de burens aan het frontje van de Regal. Onder het motorkapklepje lag een viercilinder, watergekoelde motor met 600 cc en 24 pk. Voor de rest was alles gebaseerd op economy en Reliant sprak zelf

over 'Pocket Money Motoring'. Het interieur zag er voor die tijd verzorgd uit en in lijn met de autocollega's voor die tijd. Stevige stoeltjes en een keurige achterbank. Deurbekleding met solide hendels en een handgreep. Tochtraampjes en een minimalistisch dashboard met een paar knoppen, een halve ovaal als snelheidsmeter, een wat uitstekend richtingaanwijzerhendel richting bestuurder en een smal zilverkleurig asbakje op de met stof beklede middentunnel, dat ongetwijfeld de nodige schroei-

plekken vertoond zal hebben na enige tijd. Een eenvoudig maar zeer functioneel drie-spakig stuur. Aan de achterkant een behoorlijke bagageruimte. Wat kleuren betrof, sprak Reliant zelf over "a range of six striking, attractive colours". Rebel red, Golden Brown, Aztec blue, Honey beige, Greenstone en Sunburst yellow. Voor detaillisten was de Supervan uitvoering zeer interessant gezien de lage kosten, de vierkante gladde laadruimte en de wijd openende achterdeur. En wat betrouwbaarheid betreft

bleek dat wel uit het feit dat de Engelse [AA] Wegenwacht organisatie meerdere van deze Regals in hun servicewagenpark had. Tja, maar hoe zat het met de wegligging, zult u zich wellicht afvragen. Ja, daar kunnen we duidelijk over zijn. Die was natuurlijk niet optimaal in het bochtenwerk. In 1967 kostte dit model in Nederland 5000 gulden. Na de introductie van deze Rebel 3/25 in 1964 stopte in 1967 de productie voor een nieuwere versie. Als u nu denkt dat Reliant alleen maar dit soort economy-cars produceerde, dan heeft u het mis, want ze produceerde ook de beeldschone Scimitar GTE. Een fraaie zes cilinder Coupé die in 1968 voor 22.000 gulden in de prijslijst stond. Helaas is ook dit Britse automerk begin jaren tachtig ter ziele gegaan.

John Vroom
johnvroom@planet.nl

HAAGSE KWESTIES

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: milja@xs4all.nl

Een stukje Haagse theatergeschiedenis

Den Haag is behalve beatstad nummer 1 óók bakermat van cabaretiers, cabaretgroepen en ensembles die hoge ogen gooien door muziek, cabaret en voordracht met elkaar te combineren. Dus niet alleen Golden Earring, Supersister en Goldband, maar ook Paul van Vliet, Van Kooten en De Bie en Harry Jekkers.

Op die laatste groep wil ik de schijnwerper zetten. Dat komt doordat mijn oog viel op een programma dat zondagmiddag 28 januari in De Regentes plaatsvindt. Onder de titel 'Retour Den Haag' treden dan Haagse helden op van de Règâhs, Purper en Haagse Kringen. Zangeressen Jeannette Scheffer en Meike van de Linde zijn van de partij. En Yvonne Keuls vertelt een Haags verhaal. Een middag entertainment met een heel hoog Haags gehalte, kortom.

Maar wie zijn toch André van den Berg en Bep Wolff, aan wie de opbrengst van de kaartverkoop ten goede komt?

Ik vraag het organisator Hans Steijger, pianist, liedjesschrijver en oprichter van Haagse Kringen, waarmee hij de 750ste verjaardag van Den Haag in 1998 luister wilde bij zetten.

Theaterrestaurant Goldmund Oké, André van den Berg maakte deel uit van het kwintet Haagse Kringen, dat wel vijftien jaar heeft bestaan. Maar voor het antwoord op mijn vraag moet ik veel verder terug in de tijd. Naar midden jaren tachtig, toen actrice Gepke Witteveen in de Nieuwe Schoolstraat theaterrestaurant Goldmund begon: een unieke en succesvolle formule van theater en diner.

Goldmund bracht de hele Haagse theaterwereld bij elkaar. Acteur André van den Berg, die de kneepjes van het vak had geleerd bij John Lantings Theater van de Lach, was er zo'n beetje de ceremoniemeester, herinnert Hans zich. Hij werkte er zelf ook: als kok, ober, toetsenist en tekstschrijver.

Bep Wolff was zeker ook geen onbekende in Den Haag. Ze had aan de Badhuisstraat een kunsthandel, tevens cateringbedrijf en haringkraam, en was in ieder geval altijd op Vlaggetjesdag aan de kade te vinden. Bep en André ontmoetten elkaar in de jaren negentig en zijn sindsdien onafscheidelijk.

Half zo klein als Branoul Dat ik ze niet ken, is geheel aan mij te wijten. Slap excuus is dat ik in die tijd niet in Den Haag woonde en eigenlijk nooit veel verder kwam dan het Binnenhof - wat voor mij al theater genoeg was. Maar ook is me ontgaan dat ze tussen 2012 en 2016 in Voorburg een theaternetje aan huis hadden: het Theater Atelier, waar ze op zondagmiddag voorstellingen organiseerden voor een publiek van hooguit dertig mensen. Half zo klein als Branoul dus!

Maar toen gebeurde er iets waardoor ze uit koers raakten, vertelt Hans. Het tweetal kreeg een kast van een huis op een landgoed in Baarle Hertog aangeboden. Ze konden er wonen, werken en theater maken. Ze grepen die kans met beide handen aan, in de overtuiging dat het voor een lange tijd zou zijn. Maar het bleek te mooi om waar te zijn. Binnen een jaar moesten ze er met hun hele hebben en houden uit: ze hadden er anti-kraak gezeten.

De weg terug naar Den Haag was niet eenvoudig. Maar

nu, een dikke vijf jaar en veel omzwervingen later, hebben ze eindelijk weer voet aan Haagse grond. Volkomen blut, dat wel. Een feit dat niet onopgemerkt bleef in Haagse kringen.

Hans zette samen met impresario Maria van Loon 'Retour Den Haag' op. Als een compleet Haags benefiet ten behoeve van twee iconen uit de Haagse theatergeschiedenis. Voor wie mee wil doen en mee wil genieten: kaarten zijn te koop via www.theaterderegentes.nl. Maar als je meer informatie wil, kun je ook bellen of mailen met Hans Steijger: 06-10987131, hans.steijger@gmail.com.

Milja de Zwart

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten
Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten
In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

Tentoonstelling toont diversiteit van Loosduinen

Loosduinen is een stadsdeel met een eigen karakter en trotse bewoners die zich veelal eerst Loosduiner en daarna pas Hagenaar voelen. Met de tentoonstelling *De kortste geschiedenis van Loosduinen* in het Atrium van het stadhuis zet het Haags Gemeentearchief dit authentieke stadsdeel in het zonnetje én laat het bewoners uit andere stadsdelen kennismaken met de rijke geschiedenis van Loosduinen.

De tentoonstelling brengt de vele gezichten van Loosduinen in beeld. Naast belangrijke natuurgebieden als Solleveld en Madestein tonen we voorname buitenplaatsen, zoals Ockenburgh en de badplaats Kijkduin. Maar ook vooroorlogse wijken als de Burgemeestersbuurt en de naoorlogse wederopbouw wijken als Nieuw Waldeck zijn in de tentoonstelling terug te vinden. We vertellen over de stadsvernieuwing uit de jaren 1980 in de vorm van Houtwijk en belichten Vroondaal als mooi voorbeeld van moderne stadsuitbreiding uit de 21ste eeuw.

Wanneer & waar: t/m 19 feb, Atrium Stadhuis aan het Spui

The Art of Doing Nothing

Stephanie Pan & Ensemble Klang openen festival Musical Utopias met *The Art of Doing Nothing*, een feministisch manifest dat gaat over luisteren naar jezelf. Over stil staan. Niet altijd maar tegen de stroom inzwemmen, maar je soms gewoon mee laten voeren op de golven. En dan bewuste keuzes te maken. Om je in te houden, om vervolgens met volle kracht weer uit te barsten. *The Art of Doing Nothing* viert zachte vrouwelijke

kwaliteiten zoals twijfel en kwetsbaarheid. Het motiveert om los te laten en de magische ruimte van het niet weten te omarmen. Samen met Ensemble Klang neemt Stephanie Pan je mee op een sonische reis door gedistilleerde stilte, weldadige landschappen, stampende en gruisige beats en dramatische zang.

Wanneer & waar: do 11 jan, 20.15u, Korzo theater, Prinsestraat 42
Meer info via korzo.nl

HELP MEE EN STEEK DE HANDEN UIT DE MOUWEN VOOR ONZE ZUID-HOLLANDSE NATUUR

Meer Bomen Nu verzamelt jonge boompjes uit natuurgebieden die opkomen waar ze niet kunnen uitgroeien. Wij geven deze gratis weg aan boeren en burgers, waar ze grote bomen mogen worden.

De natuur geeft ons bomen in overvloed. Door die te verplanten kunnen we Zuid-Holland sneller en leuker vergroenen. Een leuke en gezellige manier om samen in actie te komen voor klimaat, biodiversiteit en onze natuur. Sluit je ook bij ons aan!

Mail zuidholland@meerbomen.nu of meld je hier aan en blijf op de hoogte

MEERBOMENNU
meerbomen.nu/zuid-holland

Pizza & Performance

Stap op vrijdag 11 of zondag 14 januari de Koninklijke Schouwburg binnen en laat je meevoeren in een avond vol smaak, kunst en puur plezier! Na het succes van onze vorige editie in het kantoor van het Nationale Theater, brengen we *Pizza en Performance* dit keer naar de Koninklijke Schouwburg. Dit intieme project neemt je mee op een waanzinnige reis door de ruimtes van het theater en allerlei diverse kunstvormen, allemaal onder het genot van pizza. Onder het schitterende plafond van de Koninklijke

Schouwburg beleef je een avondvullend programma met verrassende performances, van dans en zang tot theater en meer. De sfeer is bruisend, de energie is aanstekelijk, en de kunst is grenzeloos. De *Pizza & Performance* prikkelen jouw zintuigen en nemen je mee op een artistieke reis. Een avond die de smaken van kunst en pizza op onvergetelijke wijze combineert!

Wanneer & waar: vr 12 & zo 14 jan, Koninklijke Schouwburg, Korte Voorhout 3
Meer info via hnt.nl

Lezing/ debat Koloniale oorlog

Louis Zweers is gepromoveerd op de studie: *De gecensureerde oorlog. Militairen versus media in Nederlands-Indië 1945-1949*. In deze lezing gaat hij dieper in op hoe de rauwe koloniale oorlogswerkelijkheid in Nederland werd gecensureerd. Lange tijd werd het beeld van 'ons Indië' namelijk bepaald door geruststellende plaatjes in kranten en tijdschriften van 'jongens overzee'. In deze lezing door Louis Zweers ziet u foto's van vluchtende burgers, intimiderende ondervragingen, geëxecuteerde strijders en afgebrande kampongs pasten niet in de Nederlandse propaganda. Louis Zweers is samen met René Kok en Erik Somers de auteur van *Koloniale oorlog 1945-1949 - Gewenst en ongewenst beeld*. In deze lezing wordt dieper ingegaan op hoe de rauwe koloniale oorlogswerkelijkheid in Nederland werd gecensureerd. Deze lezing sluit aan op de bekroonde documentaire: *Indië Verloren - Selling a Colonial War* in het Filmhuis (première op 11 januari, 18.45u).

Wanneer & waar: zo 14 jan, 15.00u, Beeld en Geluid, Zeestraat 82
Meer info via beeldengeluid.nl

Bill Baker remembering The Glenn Miller Army Air Force Band

De Stichting Bill Baker's Big Band gaan dit jaar veel muziek van Glenn Miller's Army Air Force Band ten gehore brengen. Dit omdat het tachtig jaar geleden is dat Glenn Miller van het vliegveld Twinwood bij Bedford in Engeland naar Parijs zou vliegen. Hij is daar echter nooit aangekomen. 'Lost in flight' zoals dat werd genoemd.

Maar zijn muziek is gebleven en hoe! Wie kent ze niet: *In the mood*, *Pennsylvania 6-5000*, *Little Brown Jug*, *Chattanooga Choo Choo*. U gaat ze allemaal horen op zondag 14 januari 2024 in het World Forum Theater tijdens dit zondagochtendconcert. Een belevenis die u niet mag missen!

Wanneer & waar: zo 14 jan, 11.00u, World Forum The Hague, Churchillplein 10
Meer info via worldforum.nl

Den Haag Lacht

Bij Den Haag Lacht kun je 6 tot 8 comedians op het podium verwachten. Allen hebben ze één ding gemeen, nieuw materiaal (grappen) try-outs. Is het een blijvertje of gaan we deze poging tot een grap nooit meer horen. Eén microfoon, grappen in razend tempo, licht op het podium en publiek. Meer is er niet nodig voor een grappig avond uit. De avonden worden gepresenteerd door Master of Ceremonie Said el Hassnaoui (WestSaid). Said winnaar van de comedy slam en UICF Talent Award is naast comedian ook de organisator van Den Haag Lacht. De line-up bestaat uit Nederlandse maar ook soms Belgische gevestigde namen en aanstormend talent. Comedians en een MC die nieuwe grappen komen vertellen en uitproberen.

Wanneer & waar: vanaf di 16 jan, 19.30u, Theater Dakota, Zuidlarenstraat 57
Meer info via theaterdakota.nl

Het lotgeval van twee Haagse telefooncellen

Tientallen jaren stonden ze broederlijk naast elkaar bij de toegangspoort tot het Binnenhof vanaf de Hofweg: twee telefooncellen. Grijs glazen frame, wanden en deur van glas. Bovenin, in een blauwglazen vak stond op de een 'Telefoon' (in hoofdletters) op de ander in twee gekleurde streppen glas (rood en blauw) 'Alarm' en 'Brand-Politie'. Eveneens in hoofdletters. Het was de tijd dat telefooncellen het straatbeeld nog sierden. De periode zonder mobiele telefoon. Het tijdsgewricht dat menig huishouden thuis geen telefoon had. Hoe anders is dat nu, maar daar gaat dit verhaal niet over.

Rond 2010 werd door de gemeente Den Haag besloten dat het duo weg moest. Ter plekke was de plaatsing van een profielbeeld van staatsman Willem Drees voorzien. En dat was véél belangrijker dan die bejaarde telefooncellen. De vernietiging van beide exemplaren, een ontwerp uit 1931 van Brinkman & Van der Vlugt architecten, werd voorkomen door wethouder Rabin Baldewsingh. Die wist PTT-opvolger KPN ervan te weerhouden dit stukje Haags erfgoed naar de sloper te bevorderen.

Op last van de bestuurder moesten de cellen naar het Haags vervoersmuseum aan de Parallelweg worden gebracht. Daar kwamen ze echter nooit aan. Niemand die dat in de gaten had totdat Baldewsinghs opvolger wat betreft monumentenzorg, Joris Wijsmuller in 2014 naspeuringen liet doen. Daarbij bleek dat de cellen terecht waren gekomen bij de Utrechtse aannemer Van Rijnsoever. Hoe dat kon gebeuren? Een raadsel. Een handigheidje van KPN om er toch nog van af te komen? Wie zal het zeggen. De formele reden was dat ze 'opgeknapt' moesten worden. Navraag bij die aannemer in Utrecht leverde echter niets op. Men wist van niets. En Haagse telefooncellen bezat men ook niet.

Paniek in de tent, zeker omdat wethouder Wijsmuller nu ook begaan bleek met het lot van dit monument. Na maanden spuurwerk kwam het duo boven water: bij Van Rijnsoever in Amersfoort. Zelfde naam, andere plaats. Daar stonden ze in een verlaten hoek op het terrein, te midden van allerlei rotzooi. Wie gedacht had dat ze nu wel konden terugkeren naar Den Haag - het was inmiddels medio 2015 - had het mis. Vanuit de afdeling Monumentenzorg op het Haagse stadhuis kwam de mededeling dat de cellen gerestaureerd moesten worden. Het 'streven' was ze in het najaar in Den Haag te plaatsen, aldus toenmalig manager Henk Ambachtsheer.

Daarna werd het stil. Heel stil. En langdurig stil. De manager vertrok bij Monumentenzorg. Navraag in 2020 leverde deze reactie op: "Het klopt dat de

De telefooncellen bij de toegangspoort tot het Binnenhof. Foto: Bert Mellink, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Haags Gemeentearchief

twee telefooncellen tot op heden niet terug zijn in Den Haag. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer de telefooncellen een plek krijgen." Na wat aandringen kwam er meer informatie los: "Ik kan u melden dat de telefooncellen inmiddels geres-taureerd en gereed zijn voor een nieuwe plek bij het Openbaar Vervoer Museum. Echter, waar precies de telefooncellen komen (bij het museum) is nog niet besloten. Dit blijkt niet zo eenvoudig. Dit heeft te maken met locatie en andere logistieke/financiële aspecten. Ons doel is uiteraard dat de telefooncellen weer terugkomen in Den Haag."

In augustus 2022 komt dit bericht vanuit Monumentenzorg: "Ik heb begrepen van mijn contactpersoon dat de restauratie van de telefooncellen en de locatie klaar zijn. Nadere afspraken voor plaatsing staan op de planning." Een jaar later, juli 2023: "Ik heb heuglijk nieuws! Ik kan u mededelen dat het de planning is om de telefooncellen in de eerste helft van september te gaan plaatsen."

Geplaatst zijn ze inmiddels, bij het Haags vervoersmuseum zoals

wethouder Rabin Baldewsingh het graag wilde. Enige aandacht is er verder niet aan gegeven door de gemeente Den Haag. De plaatsing vond 'stiekem' plaats, zonder getuigen of bombarie. Geen wonder eigenlijk, want ze staan op een plek onzichtbaar en onvindbaar voor museumbezoekers en andere belangstellenden, te midden van tramonderdelen.

En waarom het allemaal zo moest lopen? Via Elise Mutter, senior-adviseur Monumentenzorg bij de gemeente Den Haag, liet wethouder Saskia Bruins het volgende weten: "Nadat de KPN de beide cellen ergens had opgeslagen zonder de opslaglocatie aan ons door te geven, heeft het enige tijd geduurd voordat de cellen gelokaliseerd waren. Daarna zijn de cellen naar de restauratie-werkplaats overgebracht. De restauratie was een stuk ingewikkelder dan voorzien doordat veel onderdelen ontbraken of zodanig waren aangetast dat ze niet te behouden waren. De restauratie-deskundige moest losse onderdelen verzamelen van andere historische cellen. Dit heeft ook enige tijd in beslag ge-

nomen. Nu is het eindelijk zover dat de cellen geplaatst kunnen worden. Er is niet gekozen voor een feestelijke happening. De terugkeer van de cellen verdient uiteraard wel enige aandacht. Er wordt gekeken hoe de plaatsing van de cellen het best onder de aandacht van pers en media kan worden gebracht."

Pers en media, daar valt ook De Haagse Tijden onder. Maar op een bericht van de gemeente is tevergeefs gewacht. Het was dat ondergetekende de lotgevallen van beide cellen zelf bij de gemeente aanzwengelde, nu zo'n dertien jaar geleden. Anders waren ze waarschijnlijk voor eens en altijd in het niets verdwenen. Rest één vraag: wat was er nou simpeler geweest dan de cellen te laten staan of ze meteen van de Hofweg naar de Parallelweg te laten transporteren? Dan was er niets kapotgegaan en een dure restauratie had voorkomen kunnen worden. Typisch een geval van: waarom makkelijk doen als het ook moeilijk kan...?

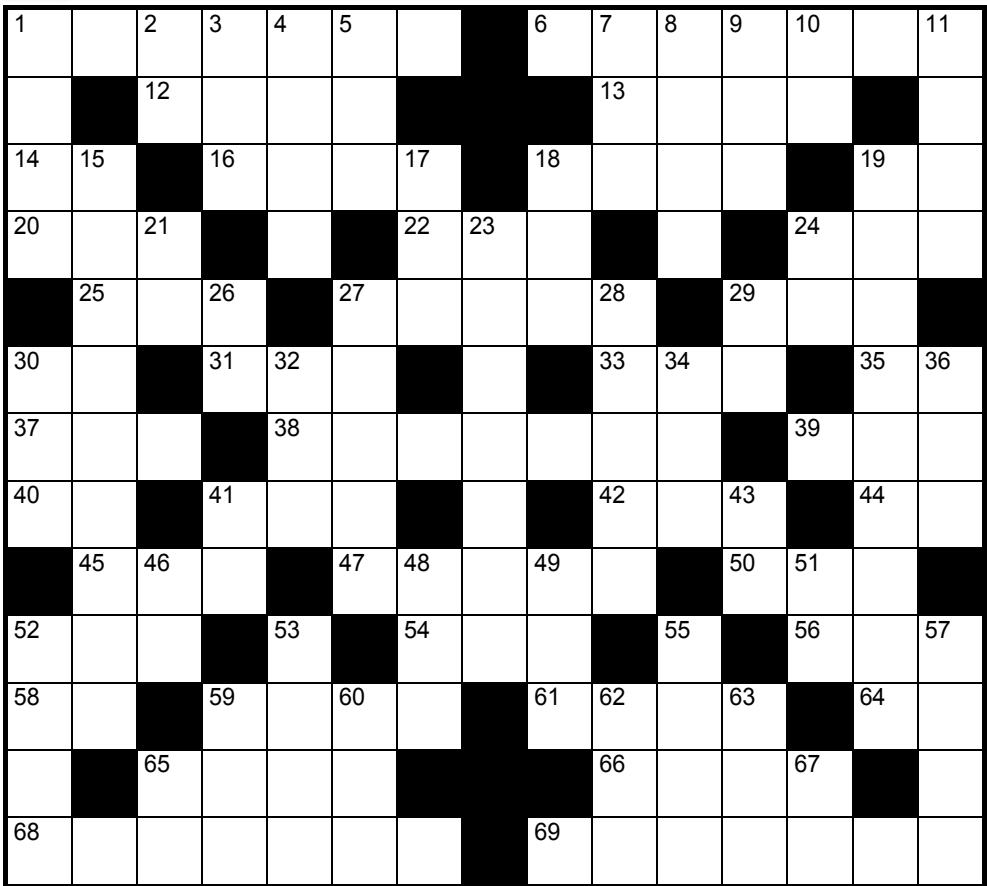
Carel Goseling
carelgoseling@hotmail.com

Monument van Willem Drees dat op de plek van de telefooncellen is geplaatst. Foto: Bert Mellink, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Haags Gemeentearchief

1 KRUISWOORDPUZZEL

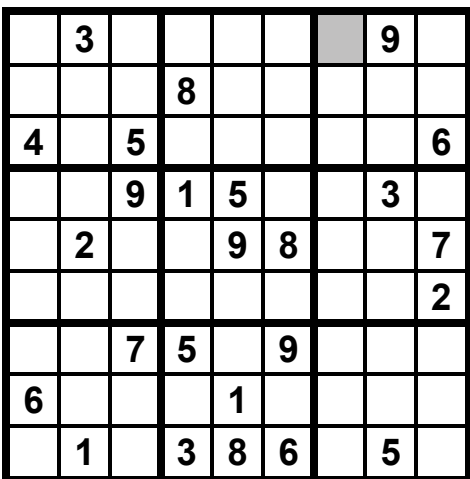
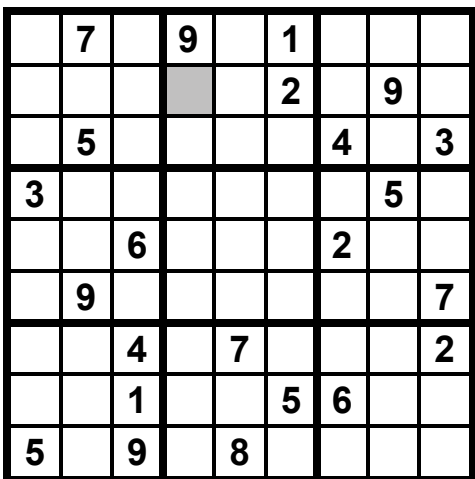

Horizontaal: 1 balspel 6 deel v.e. bloem 12 fris 13 berggeel 14 aan zee 16 vlek 18 dokter 19 als onder 20 speelgoed 22 bloeiwijze 24 bergweide 25 namaak 27 kunstzin 29 telwoord 30 of dergelijke 31 behoeftig 33 bijbelse figuur 35 water in Friesland 37 ieder 38 mening 39 Europeaan 40 numero 41 ontkenning 42 voorzetsel 44 boom 45 deel v.e. geweer 47 vet 50 wilde haver 52 voordat 54 nachtvogel 56 heidemeertje 58 de oudste 59 groente 61 vleesgerecht 64 Romanum Imperium 65 werktuig 66 samenzang 68 globe 69 deel v.e. dynamo.

Verticaal: 1 schaaldier 2 rooms-katholiek 3 soort zeil 4 Europeaan 5 op de wijze van 7 insect 8 bewijsstuk 9 snijwerktuig 10 public relations 11 zuivelproduct 15 tijdmeter 17 waterkering 18 papegaai 19 omnivoor 21 Frans lidwoord 23 vrucht 24 uitroep van pijn 26 per adres 27 uitvlucht 28 tint 29 achter 30 domoor 32 strafwerktuig 34 profeet 36 wandversiering 41 namelijk 43 tegenover 46 slee 48 trekgat 49 priem 51 Oude Verbond 52 riv. in Spanje 53 bezinksel 55 onbuigzaam 57 ternauwernood 59 amfibie 60 ik 62 gravin van Holland 63 lidwoord 65 zuster 67 voorzetsel.

45	22	64	31	10	33	54	20	31	1
----	----	----	----	----	----	----	----	----	---

2 SUDOKU

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke wandelgids! U kunt de oplossingen tot donderdag 18 januari mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Win een stadsgids met Stadswandelingen 'Den Haag acht keer anders' van Gerard Goudriaan

De gids is te verkrijgen bij de betere boekhandel en via www.gegarandeerdonregelmatic.nl t.w.v. € 17,95.

Oplossingen vorige editie:

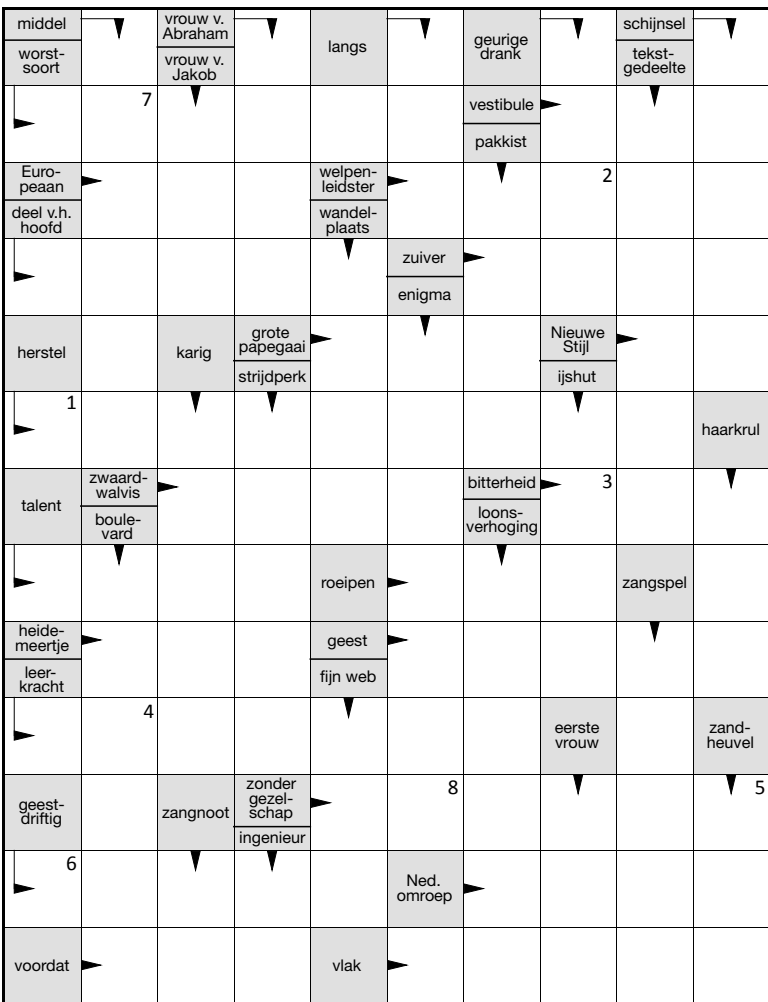
Kruiswoordpuzzel: Nieuwjaar
Sudoku: 9 - 4
Woordzoeker: Vorstperiode

Theater gaan naar:

Reijer London - Gouda
Hans de Zoete - Den Haag
Hetty Geurse - Scheveningen
Hans Richters - Delft
Ben Baardolf - Den Haag
Nelleke Bik - Almere
Tineke Slootweg - Den Haag
Arno Jongeneelen - Delft
Arend Vreugdenhil - 's-Gravenzande
Toos van Zijl - Leidschendam

Wij feliciteren de 10 winnaars van de vorige editie met een mooie prijs, aangeboden door de Zondagochtendconcerten. De kaarten (2st per winnaar) voor het concert van Bill Baker's Big Band op zondag 14 januari 2024, in het World Forum

3 ZWEEDSE PUZZEL

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

Kom jij weleens bij je wijkcentrum?

✓ Dé plek voor advies, ondersteuning, vrijwilligerswerk en activiteiten in de buurt. Je vindt ons door heel Den Haag: wijkz.nl

wijkz

voor elkaar

We doen meer dan je denkt!

ELZENaar
NVM MAKELAARS • HYPOTHEKEN

What Elz?

Snel en resultaat gericht
De beste keuze

9,3
waardering
funda

070 - 360 48 07 • www.elzenaar.nl